

DOMOVINA

Stev. 19.

V Ljubljani, 7. junija 1918.

Leto I.

Kako je z našo zgodovino?

»Nimamo zgodovine« — pravijo eni.
»Naša zgodovina je žalostna« — pravijo drugi.
»Mi ne poznamo svoje zgodovine« — pravijo tretji.

Kdo ima prav?

Kaj pa je zgodovina? Zgodovina je življenje naroda. Kakor ima vsak človek od rojstva do smrti svoje življenje — tako ima vsak narod svojo zgodovino od začetka, ko je začel živeti — pa do konca, ko izgine. Živeti pa začne narod, ko se začne zavedati samega sebe, ko živi samozavestno, ko ve, kaj hoče. Kako je torej z našo zgodovino? Ker smo živeli in živimo še, in ker se zavedamo svojega življenja, imamo svojo zgodovino. O tem ni dvoma. Saj imamo svojo zgodovino tudi napisano. Prvo je napisal naš Janez Trdina. Toda Trdina je bil takrat še mlad, bil je šele v začetkih svojega dela — zato ni mogel napisati vse, kot je bilo treba — a po večini je zelo dobro pogodil razvoj našega življenja. Prava zgodovina slov. naroda še do danes ni napisana. V Mohorjevi družbi izhaja prav lepa knjiga dr. Grudna — a tudi ta zgodovina še ni popolnoma — naša. Vsak človek ima v življenju svoj poklic, svoj namen, svoj smisel, ima svoje ideale in svoj cilj. Boj za ta svoj vzvišeni cilj — tvori njegovo življenje — in isto je pri narodu: boj za čno veliko skupno misel, ki je obenem boj za njegov življenski obstanek — tvori zgodovino naroda. Ker živimo in smo, ker se borimo in hočemo živeti, ker že tisoč let stojimo na svoji zemlji in branimo svojo »staro pravdo« — zato imamo svojo zgodovino — in bilo bi čas, da bi nihče več ne prišel z besedami: nimamo zgodovine, ker bi s tem samo dokazal, da ne pozna naše zgodovine. Onih je namreč pri nas zelo mnogo, ki naše zgodovine ne poznajo. In zato imajo ti od vseh treh najbolj prav. Narod pa jo pozna, ker jo nosi s seboj.

Vprašanje pa je, ali je naša zgodovina tudi žalostna. Oni, ki to trdijo, mislijo, da obstoji zgodovina iz samih kraljev in cesarjev, iz samih vojsk in zmag — in ker Slovenci nismo imeli kraljev in cesarjev, ker nismo vodili slavnih vojsk — zato je baje — naša zgodovina žalostna. Toda vse to govorimo iz zmot naše žalostne preteklosti.

V nji je mnogo lepega, preživeli smo v nji tisoč let in skrepkim odporom smo rešili sebi in potomcem življenje. Ko bo v bodočnosti naš zgodovinar premeril vso našo preteklost, bo nam priznal pošteno življenje in najboljšo voljo našega naroda: **Živeti po resnici in bojevati se proti krivici.**

V sedanjem času se je ves naš narod zavedel — odtod izhaja naša sila.

Ostanimo zvesti svojemu boju za »staro pravdo«. Pod najtežimi pogoji so se zanj bojevali naši ded. Naj nam ne bo žal, da nimamo one »slavne« zgodovine, ki je sedaj nekaterim narodom samo v napotje. Bili smo od nekdanj demokratični narod — in sedaj hočejo biti taki vsi.

Bodimo ponosni sami nase: Narod, ki je pod takimi pogoji vzdržal na svojih tleh in si ohranil svojo domovino — ta narod nima žalostne zgodovine — ta narod je sam sebi dokaz svoje sile. **Dr. I. L.**

*O, bratje, na pot, življenju nasprot!
Ne bojte se meča krvavega,
ta meč ni namenjen na zdravega,
na krepkega moža.*

Oton Župančič: Vseh živih dan.

Spomin na prvi slovanski kongres v Pragi I. 1848.

Pred 70. leti — dne 30. maja — so se zbrali naši prvi predbojevniki v Pragi na skupen slovanski kongres. Ko je namreč leta 1848. meseca marca izbruhnila revolucija, so se Nemci in Slovani skupno borili za svobodo, toda Nemci so kmalu to svobodo obrnili le sebi v korist in so hoteli, da mi ostanemo njihovi večni — sužnji. To so pokazali dogodki na Dunaju in drugod. Zato so Slovani uvideli, da morajo združiti svoje moči. Treba je bilo skupnega programa proti vladi in proti Nemcem. Predsednik praškega kongresa je bil češki učenjak Pavel Šafařík, tih in miroljuben človek, a zato marljiv delavec, vreden mož in neuklonjiv značaj, ki je v bedi in pomanjkanju ustvaril temeljna dela za vse Slované (Slovanske starožitnosti (1836), Slovanski zemljevid in zgodovino slovanskih literatur, pri čemer mu je pomagal naš učenjak Matija Čop).

Za Jugoslovane je prišel v Prago naš pesnik Stanko Vraz. Shod je bil dobro obiskan. Udeležili so se ga vsi Slovani. Seveda so n. pr. Malorusi na poti v Prago rekli, da grejo tja za to, da bodo glasovali proti — Poljakom in Poljaki — proti Malorusom. Takrat še nismo imeli jasnega pregleda o tem, kako je z nami. Vse je bilo šele v začetkih. Kaka razlika med I. 1848. in danes! Danes je vse jasno. Na shodu se je govorilo še deloma nemško, da so se udeleženci lažje razumeli, danes se razumemo popolnoma, ko govori vsak po svoje, naj bo Čeh, Jugoslovan, Rus ali Poljak.

Med tem, ko je kongres zboroval, je nastala v Pragi nova revolucija, pravi se, da jo je nalašč povzročila policija — in tako je bil shod razpuščen in udeleženci so se razšli vsak na svoj dom.

Treba je bilo še bridkih izkušenj, predno je prišlo veliko spoznanje.

Tudi letos je bilo podobno v Pragi, toda Praga je ostala v kljub vsemu mirna in slovanski gostje so mogli mirno povedati vsak svoje želje. Nesreča nas je združila in mi vsi vemo, da je le v združenju zmaga.

Vkljub vsemu smo dolžni čast in spoštovanje onim prvim možem, ki so orali ledino in so prvi poskusili zbrati vse Slovane na skupno delo. Časi so bili težki, a niso se ustrašili težav in bojev.

Mi, njih vnuki, moramo iti v mislih in v delu za njimi. Le tako moremo upati, da pride nekoč oni slovanski kongres, na katerem si bomo vsi s v o b o d n i podali svoje roke in bomo začeli srečnejšo novo skupno bratsko življenje. Vsi smo poklicani, da delamo na to, vsak v svojem krogu. Zato budimo povsod zavest naše skupnosti, čitajmo knjige in zgodovino naših bratov, da jih bolje razumemo, in vzgajajmo svojo mladino za bodoči veliki čas. Slovenci smo vedno vsem z veseljem podali roke, ker smo prvi čutili, kaj pomeni nemška nevarnost. Sedaj so to spoznali tudi drugi. Obhajajmo spomin prvega slovanskega kongresa v Pragi v znamenju ljubezni do naših mož, v trdni volji, da jim bomo sledili, in v krepki nadi, da edino na ta način zasije nam vsem veliki slovanski dan.

Iz teme nevednosti smo se dvignili k samozavesti in odtod vodi pot k solncu, svetlobi in sreči.

Le v spoznanju je naša bodočnost in naša rešitev.

Slava spominu naših prvih bojevnikov na prvem praškem slovanskem kongresu.

Dr. I. L.

Kako se obnovlja Goriška.

Gorica, 4. junija.

V Gorici imamo več uradov za obnovo Goriške: tako je tu namestništveni oddelek in c. kr. stavbena ekspozitura. Z obnovo dežele se pečajo nadalje: deželni odbor, okrajno glavarstvo, goriški magistrat in še razni odbori. Torej na široko razvito delovanje, samo naše ljudstvo nima one pomoči, katere je potrebno.

Marsikdo je prišel v Gorico, da si vstvari novo existenco, da reši, kar mu je še ostalo, da popravi streho, vložiti okna in vrata, ali večina jih je odšla, ne da bi bili mogli kaj storiti v svoj prid in kaj popraviti. Ako prisiš kje za pomoč, za delavce, za material, ti že obljubijo ali navadno tudi ostane pri obljubi. V najboljšem slučaju dobiš jednega

ali dva delavca, potem pa si pomagaj, kakor veš in znaš. Kje dobiš potrebni material, orodje, to je tvoja briga. Rabilo bi se veliko število delavcev, ali na razpolago jih je samo 150 in do sedaj dva vagona stavbenega materiala. Birokratov je za obnovo mnogo preveč.

Na Goriškem živi nekaj priseljenih aristokratov. Ti so seveda reveži, zlasti oni, ki imajo posestva še v drugih deželah, in da bi ti reveži ne izumrli na naših tleh, za to se skrbi za nje prav po očetovsko. Baronica Teuffenbach ima v Vipolzah grad in zemljišča. Ona je takoj dobila, pravijo, da po posredovanju vojnega ministertva, 50 vojaških delavcev. Zanimivo je to, da je med temi delavci domačin, ki mora baronici delati za revno hrano in plačo po 14 vinarjev na dan. Sam pa je moral, ako ni hotel pustiti svojega zemljišča popolnoma v nemar, najeti delavca, kateremu mora dajati dobro hrano in 7 K plače na dan. Bivši poslanik Schuckert v Šolkanu je razpolagal s 40 delavci in popravil je svoj močno poškodovani grad, za kateri so delavci »rekvirirali« potrebni material, kjerkoli so ga dobili. Deželni odbor je dobil večjo množino rizlingovih trt in takoj je ekscelenca Schuckert zahteval zase te trte, ki so vendar namenjene našim vinogradnikom. Zahteva njegova se seveda ni mogla uresničiti, kaže pa, kako mogočno se čuti taka tuja gospoda v naši deželi. Thurn-Taxisovo poslopje v ulici za vojašnico že popravljajo. Vila vpokojenega admirala barona Spauna na Korzu je že popravljena. Popravljajo se nadalje še druga poslopja visoke gospode in pa vojaški objekti. Naš človek pa naj si poišče, ko se vrne, leseno barako, za katero treba šteti do 2000 kron, ali pa naj spi pod milim nebom.

V zdravstvenem oziru se stori za Gorico in za Goriško sploh malo ali nič. Vnebovpijoče je dejstvo, da nekaj trupel na goriškem pokopališču še sedaj ni pokopanih. V razbitih rakvah vidiš črvena trupla, tam okostja. V grobišču družine Ritter - Zahony so vse rakve razbite in iz njih molijo deli trupel. Greznice še vedno niso izpraznjene. Vse greznice in smetišnice v mestu so polne, javna stranišča zamazana in sploh leži po dvoriščih in neobljudenih hišah vse polno nesnage. Tudi voda iz vodovoda je slaba, včasih umazana in smrdi. Nič čuda, ako izbruhnejo nalezljive bolezni. Do pred par

dnevi smo imeli že 3 slučaje črnih koz. Prahu je po cestah tri pedi na visoko. Skrajni čas je za zdravstvene odredbe.

Izvestnim krogom so vse take skrbi deveta briga. Lepo na varnem v gosposkih vilah izzivahno prepevajo na vse grlo »Die Wacht am Rhein«.

Vidite, tako se obnovlja Goriška!

Ako hočemo doseči svoj namen, namreč povzdigniti svoj slovanski narod — ako hočemo obdržati in pomnožiti svoj vpliv v Avstriji, je neizogibno, da skušamo razširiti svojo izobrazbo, duševne zmoglosti in prosvečo med seboj, kajti razum in duševna premoč mora končno zmagati. Nadalje je potrebno, da združimo svoje sile po skupnem načrtu, da delamo združeno, kajti delo posameznikov ne doseže nikoli toliko, kakor združena moč.

K. Havliček.

Elektrarne na Dravi.

Že pred več kakor 25 leti si videl prihajati komisijo za komisijo v Dravsko dolino, ki leži med Mariborom in Spodnjim Dravogradom radi zgradbe elektrarne na Dravi. Bile so to skoraj izključno avstrijske tvrdke, oziroma avstrijski denarni mogotci, ki so takrat iskali prostora za tako podjetje. Središče vseh nekdanjih raziskovanj je bilo na Fali, v Rušah in pri Sv. Lovrencu ob koroški železnici. Za elektrarno na Dravi pri Rušah so bili vsi načrti zgotovljeni že pred mnogimi leti, tudi stavbišče je že bilo kupljeno. Usoda pa je takrat izvršitev preprečila na žalosten način: Inženirju, ki je vodil vse priprave, se je po nakupu stavbišča omračil um in s tem je padel ves načrt, kajti nesrečni inženir je bil duša dotičnemu podjetju. Tudi za istim načrtom so stali domači kapitalisti. Ravno tako se je začel v poznejši dobi zanimati avstrijski denar za elektriške zgradbe na Dravi v neposredni bližini Maribora (pri Kamniku) in niže Ptuja. Toda vsa ta zanimanja domačega denarja niso pršla do izvršitve. Mnogo se je pisalo po časopisih, mnogo govorilo, opravljalo se je mnogo komisij, zrelega sadu pa to govoričenje domačega kapitala ni prineslo. Zopet je moral priti tujec in pokazati, kako se dela.

Kedaj se je tujec začel zanimati za našo Dravo, ni znano, kajti to so navadno ljudje, ki nič ne pišejo, nič ne govorijo, temveč tiho pripravljajo ter naenkrat začnejo z delom. Ve se le, da so krog leta 1910. ali 1911. začeli inženirji posebno marljivo prihajati na Falo, meriti Dravo in opazovati vodno moč te

Ivan Hribar:

„Ne bod' mo šalobarde!“

Ko sem bil — mal dečko — prišel v Ljubljano, se je šopirila po njej jako oblastno tujščina. Osnovne šole so bile čisto nemške. Slovenščina se je učila na njih le kot obvezni učni predmet za slovenske učence. Gospodski sinovi so je bili oproščeni. Če so se je pa učili, se je sodilo njihovo napredovanje iz tega učnega predmeta veliko mileje.

Kako mi je bilo, ko sem z mengeške šole prišel v Ljubljano pod Stuparja, si je lahko misliti. Res sem se bil pri učitelju Dollenzu naučil nemško čitati. Tudi par nemških besedi, se me je bilo prijelo, a tako bore malo, da je bilo starejšim učencem, s katerimi sem skupaj stanoval, ko so me bili peljali v stolnico k nemškim litanijam, kaj lahko prepričati me, da se po nemško pri litanijah odgovarja »britle brus«. Kaj je torej bilo to za čisto nemški pouk, kateremu sem imel slediti sedaj in pri katerem se je moja materinščina vpoštevala le kot sredstvo v skrajnej sili! Otrok sem bil še; a že se je v meni jel oglašati uporni duh proti tej brezsmiselnej uredbi. Nič nisem vedel, zakaj, a svojo materinščino sem jel spoštovati in ljubiti. Kar samo od sebe je to prišlo in vselej sem bil vesel krščanskega nauka, ker so nam ga razlagali v slovenskem jeziku. Do učitelja Praprotnika, o katerem so mi pravili, da od tretjega razreda naprej poučuje slovenščino, sem imel

samo zato neko posebno spoštovanje in pozdravljal sem ga tako, kakor nobenega drugega.

Kmalu sem se jel ozirati tudi zunaj šole okoli sebe. Poslušal sem, kako gospoda govori med sabo. Vedno po nemško! In srce se mu je trgalo ob tem. Ko začaram pa sem obstal, ako sem našel gospodo v slovenskem pogovoru. Nekoč sem sledil dvema gospodsko oblečenima moškima od Študentovske ulice, v kateri sem stanoval, do sv. Jakoba. Samo zato, ker sta govorila slovensko. Tak je bil na moje sprejemljivo mlado srce vtisk materinščine v gospodskih ustih. Saj je pa takih slučajev bilo le malo. Samo kmeta in priproste ljudi si čul takrat govoriti slovensko. Gospoda se je take govorice sramovala. Rabila jo je le, kedar brez nje izhajati ni mogla. Mene je neka radovednost gonila ob četrtkih, ki so bili pouka prosti dnevi, takoj zjutraj, »za vodo« poslušat, kako gospe kupujejo po slovensko. Silno lepa se mi je zdela materinščina v njihovih ustih in le razumeti nisem mogel, zakaj ne doni vedno iz njih.

Nekoliko boljše so bile razmere, ko sem se, stopivši v praktično življenje, vrnil pred dvainštiridesetimi leti iz tujine v Ljubljano. A nemščina prevladovala je tudi še takrat in Ljubljano, srce slovenskega naroda, — kajti njegova glava je bila dolgo časa na Štajerskem, je vladala kazinska klika. Moja v zgodnji mladosti probujena narodna zavest je bila sedaj utrjena: ljubezen do materinščine mi je napolnjevala vse bitje. V tujini sem

storil sveto prisego neustrašljivo in dosledno delovati za njeno veljavo. Lahko si je torej misliti, kako me je bolela narodna mlačnost. Živo sem tedaj začutil potrebo slovenske višje šole, kajti ljubljansko ženstvo sploh drugače govoriti ni hotelo, ko nemško. Pa ne le gospodsko, tudi polovičarsko. Celu dekleta s kmetov, ki so prihajale v mesto služiti, so se nalezle kaj kmalu nemške kuge in so gonile svoj »aber, aber«. Najbolj me je pa ogorčalo, ako sem čul gospodo, ki je slovela za narodno, pogovarjati se med sabo po nemško. Tudi po gostilniah, koder se je zvečer sestajala in celo na čitalniških veselicah. Slovensko govorili so ti narodnjaki le za parado ob redkih slavnostnih prilikah. V njihovih rodbinah je bilo seveda vse nemško.

Ostal sem svojej prisegi zvest. Slovenščini vedno in dosledno prvo mesto! Naj si bode kjerkoli. Pa sem bil tudi naletel. Obrnil sem se bil zaradi pravnega zastopstva na odvetnika, ki je bil tiste dni sloveč narodnjak, in naročil sem mu izključno slovenske vloge na sodišča. On in njegov prvi koncipient, ki še dandanes odvetnikuje v Ljubljani, sta me zatožila zaradi tega pri mojej višjej inštanci, češ, da je to naročilo neumestno in da se je, ker pri sodišču ne vidijo radi slovenščine, bati pristranske delitve pravice. Moja višja inštanca mi je poslala ono zatožbo na vpogled, gospoda tožitelja pa poučila, da moje naročilo odobrava. Osramočeni narodni odvetnik je še le sedaj začel vlagati slovenske spise pri sodišču. (Konec prihodnjič.)

reke v posameznih letnih časih. Naenkrat leta 1912. so začeli kupovati zemljišča in v jeseni istega leta se je v Fali že naselila prva skupina delavcev pod vodstvom enega inženirja. Za par mesecev so sledile nove skupine in okrog marca ali aprila 1913. je bilo delo že v polnem teku. Zaposlenih je bilo kakih petnajst inženirjev, število ostalega osebja pa je naraslo do pričetka vojske nad 2000. Inženirji so bili skoraj sami Švicarji, ravnatoke vsi važnejši ostali uslužbenci. Kajti to delo je plačeval tuj denar. Sicer se je ustanovila avstrijska trdka z lepim domačim imenom, ki bo na papirju lastnik tega podjetja. V resnici pa vodi vse podjetje neka banka iz Basela (Švica), ki zopet ni last švicarskega denarja, temveč angleškega in francoskega! Imenovana banka je dajala denar tudi ves čas vojske.

Falska elektrarna bo proizvajala normalno 30.000 konjskih sil. Reklama se je vedno glasila na 45.000 konjskih sil, toda to le vsled tega, ker pravi podjetnik, da v resnici lahko naredi z odjemalci pogodbo za več kakor za 30.000 konjskih sil, ker nikdar ne bodo vsi odjemalci rabili naenkrat kupljenega električnega toka; osobito računi podjetnik s tem, da bo odjemalec, ki kupi tok za razsvetljavo, istega rabil po noči, obrtnik in industrijalec pa bodeta rabila moč za svoje stroje izključno le v dnevnem času. Odtod torej reklama številka 45.000. V ostalem bi zanimalo navesti, da bo jez čez Dravo, ki je že dogotovljen, visok nad 40 metrov, računano prav od vznožja zidu. Drava sama se vzdigne na gornji strani jez na normalno višino približno za 14 metrov, tako da bo nastalo celo jezero, ki bo segalo približno 10 km daleč. Zatorej nekako od Fale pa do Sv. Ožbolta blizu Marbeka. Pomisliti treba, da je bila Drava na istem mestu poprej globoka le kakih 5 do 7 metrov.

Zakaj so se sukali vsi načrti vedno okrog Fale in zakaj se je istotam začela tudi prva stavba? Radi tega, ker je tam ozemlje nenavadno ugodno za tako podjetje. Ako se voziš po koroški železnici od Spodnjega Dravograda proti Mariboru, prideš takoj za Vuhredom v tako ozko dolino, da se čudiš, kje se je še našel na desnem bregu Drave prostor za železnico in na levem bregu za državno cesto, ki teče iz Maribora v Celovec in potem dalje proti zapadu. Čim bolj se bližaš Fali, tem bolj ozka postaja ta soteska. Oba brega takoj od Drave strma, skoraj nikjer nobene hiše, nobenega polja, le gozdovi in manj vredna šuma, kakoršna je običajna v bližini tekoče vode. Še le nekaj sto metrov nad falsko postajo se svet odpre, levi breg Drave se razširi v lepo selniško ravnino z rodovitnim poljem. Točno na mestu, kjer se prične Selniško polje, torej na koncu opisane dravske ožine, se je stavil v Dravo jez. V to svrhu je bilo treba pokupiti le malenkost stavbišč na prostoru, kjer se je Drava zaježila in na obeh bregovih do tja, kamor bo segala zaježena Drava, nekaj malovredne zemlje. Edino, kar stane nekaj več denarja,

je, da bo treba državno cesto mestoma preložiti nekoliko višje. V tem torej, da so razni zemljiški odkupi stali na tem mestu silno malo, je važen vzrok, da so se podjetniki odločili ravno za Falo. Razun tega pa je v tej dolini tudi vodni padeč zelo močen, kar istotako igra važno vlogo.

Falska elektrarna še ni dogotovljena. Dravo so zaježili prvič dne 20. marca t. l., toda so morali zatvornice takoj zopet odpreti, ker se je izkazalo, da je bil cementni del jezera na levem bregu reke prekratek in je vsled tega zaježena Drava takoj našla novo pot mimo levega zidu. Poprave so trajale do 20. aprila. Sedaj je delo dokončano, da se lahko prične tekom letošnjega poletja z izrabljanjem vodne sile. Upati je, da bo Maribor prihodnjo jesen že razsvetljen potom falske elektrarne, razun tega bodo do takrat lahko dobili od tam luč vsi prebivalci v falski bližini, končno vsi oni, ki prebivajo ob progi Fala-Maribor, po kateri bo šla napeljava. Kedaj se bo napeljevalo dalje, še ni znano, ker primanjkuje potrebnega materiala. Gotovo pa je, da falska elektrarna posebno daleč južno od Drave ne bo oddajala toka, temveč se bo raztezal delokrog skoraj izključno proti severu. Dotični krog kapitalistov, ki odloča pri falski elektrarni, ima namreč na Štajerskem že dve elektrarni in sicer eno v Nemški Bistrici nad Gradcem, drugo niže Gradca blizu Lebringa, torej obe na Muri. Vsaka ima približno 6000 konjskih sil, kar za tamkajšnji odjem oziroma za tamkajšnje porabo že dolgo ne zadostuje več. V izpolnitev te vrzeli služi falska elektrarna. Tako se govori, da bo to podjetje oddajalo svoj tok na celo Spodnje in Zgornje Štajersko.

Ista družba, ki stavi falsko elektrarno, se peča z novimi načrti. Tako se govori, da se bo že v kratkem pričelo z delom za elektrarno v Breznem ob koroški železnici, dve železniški postaji od Fale naprej. Tretja elektrarna pa bi se naj zidala v bližini Vuhreda pri Marbeku. Ta dva načrta sta resna, kajti izhajata iz istih strokovnih in denarnih krogov, kakor falsko podjetje. Razutega se je že mnogo govorilo, kakor sem že omenil, o elektrarnah pri Mariboru in niže Ptuj in ni dvoma, da se bodeta v dogledem času izvršila tudi ta dva načrta. (Konec pr.)

Kolikor tisočev jih je padlo na bojiščih, kolikor tisočev jih je umrlo doma od vsega lučnega: — ostalo jih bo še dovolj, da se zgodi, o čemer sem trdno in verno prepričan: na tem ogromnem pokopališču, na teh od solz in krvi bogato pognojenih tleh si bodo zgradili sinovi in vnuki svetlejši, lepši dom, ki si ga bodo uredili po svoji, iz trpljenja vzkipele volji, po svojem, v novih spoznanjih dozorelem razumu!

Ivan Cankar
(»Očiščenje in pomlajenje«.)

Dogodki.

Kdor je zloben, ta na dobro jed slabe namasti ocvirke — vlada nam na praški je obed — priložila oktrojirke.

Toda naš želodec je junak, on zdaj vse prebavi, slaba jed je včasih dober znak, star pregovor pravi.

Gospod Joffe, ruski poslanik in žid v Berlinu, se je nastanil v ruskem berlinskem poslaništvu in je dal odstraniti znad vrat ruskega orla in druge znake, češ, da se bo vse to nadomestilo o priliki s primernejšimi oznaki, ki jih bo boljševiška vlada določila za Rusijo.

Mi predlagamo, naj tam obesijo svoj najlepši in edini pravi znak: židovski nos.

Kakor se poroča z Dunaja, bo Goriška kmalu očiščena vseh nevarnih elementov, granat, bomb in drugih snovi, ki uničujejo

Manifestacijska shoda.

V nedeljo, 9. t. m. ob 3. popoldne se vrši shod v Metliki. Govore državni poslanci: dr. Korošec, prof. Jarc in dr. Ravnihar. Isti dan ob 11. dopoldne se vrši shod v Žireh, kjer govori deželni poslanec Ribnikar.

Slavna republika Vasiljcevo.

Prijatelj, ki se je vrnil iz Ukrajine, mi je pripovedoval sledečo dogodbo:

Po bojih pri Hotinu smo šli proti Mogiljevu. Tam sem dobil povelje, naj odidem z malim oddelkom v bližnjo vas Vasiljcevo. Odšel sem tja proti večeru, ko je že padal mrak.

Okoli nas se je razprostirala široka pokrajina — ravnina, kamor je neslo oko, neizmerne daljave so se odpirale na vse strani in tam na koncu je padalo vanje slabo, utrujeno solnce. Lahen vetrič je pihljal po drevju, prihajal je od nekod daleč, daleč šepetal je kakor tiha ukrajinska bajka in se je izgubljal v nemi večer. Nad polji je ležal pust prah in po travi so se oglašali neumorni cvrčki v neskončni večerni pesmi.

Vas je ležala ob robu zapuščenega polja — koče so se skrivale pod drevjem med prepletenimi vrtovi, tako majhne in slabotne, kot da so se skrile v zemljo, da v nji varno dremljejo svoje mirno življenje.

Približal sem se vasi in sem se oziral po ljudeh. Nikogar ni bilo videti. Zdelo se mi je vse to sumljivo in sem se ustavil. V tem sem zagledal družbo petih mož, ki so se mi bližali od vasi. Bili so ruski kmetje s svojimi znanimi čepicami in bradami. Vidim, da so se napatili naravnost k meni, zato sem čakal.

Približali so se z dobrimi nekoliko negotovimi koraki in eden iz njih je stopal naprej. Ustavil se je nekaj korakov pred menoj in je vprašal, ali sem namenjen v Vasiljcevo.

»Da, v Vasiljcevo,« sem odgovoril. »Imam povelje od komandanta, da pregledam vašo vas.«

»Mi bi ti svetovali, batjuška, da bi toga ne delal.«

»Zakaj?« sem vprašal.

»Zato ker je naše selo Vasiljcevo popolnoma samostojna republika, ki nima s svetom nič skupnega.«

»Kako to? Vi ste vendar Ukrajinci.«

»Ne, mi nismo ne Ukrajinci ne Rusi. Mi smo samostojna republika Vasiljcevo, ki nima s svetom nič skupnega.«

tam vračajoči se domači slovenski rod. Toggenburg je poslal tja svojega cenzorja, ki naj vse konfiscira. Potem bo mir pred nevarnostjo. Tako bo vsegamogočna cenzura tudi na tem polju dokazala svoje vsegamogočno delo.

Gospod Seidler se je zbal — rad popravil bi napake, zato sklical je in zbral k sebi bratovske Poljake.

Vendar situacija ni mu še natančno znana, ker je diplomacija stvar ministra Buriana.

Burian tudi ne ve sam, kaj Poljakom naj nasuje. Šel je v nemški glavni stau, tam se vedno prav svetuje.

In tako gre stvar naprej, vsak živi samo od dneva — kdor imaš kaj jesti — jej — in kdor nima nič — naj zeva!

Junij Brut.

»A kdo je vam to rekel?«

»Mikula Ivanov! Mikula Ivanov je prišel s fronte in je tako nasvetoval in kakor je nasvetoval — smo storili.«

»In kdo je ta Mikula Ivanov?«

»Mikula Ivanov je učen človek, gramoten. Edini človek, ki zna pisati v celem selu. Zato je prišel in je rekel: Vasiljcevo je republika. Vsakemu tako recite in boste imeli mir.«

— Ta je pozval drugi:

»Mikula Ivanov je služil pod carjem in pozneje. On je vojak. Zato je moral oditi. A mi smo takoj vse storili. Zaprli smo šolo in rekli, da nihče ne sme stopiti v naše selo. Nam ni mar, kaj se godi drugod po svetu. Mi ne maramo vojne, zato nikogar ne pustimo v vas. Ne maramo vojne z nikomur. Zato pojdi, batjuška, k komandantu in mu to povej. Tako je rekel Mikula Ivanov in tako smo storili. Samostojna republika Vasiljcevo, reci, je sklenila, da ne sme nihče stopiti na njena tla.«

»Toda jaz imam povelje in orožje . . .«

Možici so se spogledali in posmejali.

»Kaj ti to pomore, batjuška? Nekaj ljudi mora biti mrtvih, a ne dobil bi ničesar. Tako povej komandantu.«

»Reci, da je rekel Mikula Ivanov, da nima nihče pravice dotakniti se nas, ker nismo z nikomur v vojni. Mi smo do vseh enaki in nihče ne sme stopiti v naše selo. Mikula Ivanov je rekel, da je tako vse v redu.«

»In če bi kdo stopil v selo?«

Pomislili so nekaj in eden iz njih se je ojunčal.

»To bi ti ne svetovali, batjuška, ker bi se republika branila. Nihče ne sme proti naši volji v naše selo, ki je samostojna republika Vasiljcevo.«

Rekel sem, da pridem drugi dan. A drugi dan sem odšel v zaledje. Kako je samostojna republika Vasiljcevo, rešila svojo samostojnost, mi ni znano.

Vse, kar se godi žalostnega te le zatohla noč pred zarjo, ki je blizu! Vsa zase — izvzamem le tiste, ki nimajo ne srca, ne duše, temveč le usta in denarnico — vsak zase se je pričel zavedati zmot in zablod preteklosti, se je s skrbjo in strahom, toda hkrati z vero in upanjem zagledal v prihodnost, začel si je meriti novo pot — sebi, otrokom in vnukom.

Ivan Cankar
(»Očiščenje in pomlajenje«.)

Vprašanja in odgovori.

F. S., Zagorica.

I. Kdaj ima posestnik pravico do podpore po vpoklicanem bratu, ki je bil pri njem mesto hlapca?

Pravico do podpore ima, če je sedaj vsled bratovega odhoda posestvo tako slabo obdelano, da ne donaja več toliko, da bi se družina lahko preživljala, ali pa če se mora mesto brata najemati drage tuje delavce, tako da stroški za nje pojedó toliko dohodkov, da ostali dohodki ne zadostujejo več za preživljanje družine.

II.) Kaj je storiti, če je bila prva prošnja odbita, na drugo in tretjo ni pa sploh nobenega odgovora?

Če je preteklo že delj časa, odkar komu kaka prošnja še ni bila rešena, naj pisмено zahteva, da mu komisija na vsak način dopušlje pismen odlok, kako je razsodila o njegovi prošnji, ker je komisija v vsakem slučaju k temu zakonito obvezana. Če se vam bo potem zdelo, da se vam je s tem odlokom godila krivica, se boste lahko tekom 60 dni po prejemu odloka pritožili na višjo inštanco, ker ima po novem zakonu vsak prosilec to pravico.

S. P., Čeremožiše.

I. Ali imajo svojci za nedoločen čas oproščeni vojakov še pravico do podpore?

Če je bil vpoklicanec oproščen vojaške službe, svojci v nobenem slučaju nimajo več pravice do podpore. Če oproščenec pri ti-

stemu delu, za katere je oproščen, prinalo zasluži, naj pa skuša na delodajalca, ki ga je oprostil vojaške službe, češ, da brez njega ne more izhajati, vplivati, da mu bo v lastno korist zvišal plačo na tako mero, da bo lahko preživel sebe in družino.

II. Ali sme podporna komisija zahtevati nazaj podporo, v kolikor so jo svojci predolgo prejeli?

Preveč prejeto podporo sme zahtevati nazaj le sodnija, in sicer le v slučaju, da je svojcem dokazana goljufija in so bili obsojeni radi goljufije, pri čemer jih sodnija obsodi tudi v povračilo škode. Če so pa svojci iz nevednosti ali celo radi pomote komisije prejeli preveč podpore, pa komisija ni upravičena zahtevati preveč prejetega zneska nazaj, ker zakon izrečno določa, da prejete podpore ni treba povračevati. C. kr. domobransko ministrstvo je komisijam pred kratkim zabičilo, da se imajo po tem ravnati. — Preveč prejeto podporo se pa lahko nazaj sprejme, če jo vrne stranka popolnoma prostovoljno.

F. P., Visoko.

Ali je še kaka pomoč, če svojci zoper odklonitev prošnje niso vložili tekom 60 dni po prejemu odloka, pritožbe na deželno komisijo?

Ker ste odklonilni odlok prejeli že dne 15. novembra 1917, ne da bi se bili dosedaj pritožili, bi bila vsaka pritožba na višjo inštanco brezuspešna. Napravite lahko le še ponovno prošnjo na okrajno komisijo, v kateri morate pa navesti kako novo dejstvo na pr. spremenjene razmere ali nov dokaz za svojo upravičenost do podpore. Zoper novi odlok komisije se pa lahko dalje pritožujete, kakor je opisano v 13. št. »Domovine«. V novi prošnji lahko tudi izrečno zahtevate, da naj komisija, če bi se glasile poizvedbe orožništva za vas neugodno in bi nasprotovale vašim navedbam, predno bo razsodila v vaši prošnji, zasliši tudi vas, da boste dali lahko protiizjavo in protidokaze na te poizvedbe, k čemur vam komisija pri prvotni prošnji bržčas ni dala prilike. Novi zakon, veljaven od 1. avgusta 1917 nadalje, namreč pri takih poizvedbah komisijam izrečno nalaga to dolžnost, tako da zadeva ni pojasnjena le od strani orožništva, temveč tudi od stranke same.

F. Ž., štab c. kr. streliškega polka št. 26, vojna pošta 383.

I. Ali dobivajo starši podpore lahko tudi za vpoklicanimi oženjenimi sinovi?

Tudi za sinove, ki so bili že pred vojno oženi ali so se šele med vojno oženili, dobivajo starši lahko podporo, seveda le, če so bili od njih odvisni ali če imajo nanram njim alimentacijsko pravico. Pravico do podpore imajo starši ne glede na podporo, ki jo prejemajo morda že sinova žena in otroci.

II. Ali imajo starši pravico do podpore za vsemi štirimi vpoklicanimi sinovi naenkrat? Ali je pravilno, da so pred splošnim zvišanjem podpore prejeli le po 15 K mesečne podpore? Ali bi se dalo dobiti še kak povišek za nazaj?

Ker nihče izmed štirih sinov ni služil prezenčno, so imeli starši že pred 1. avgustom 1917 načeloma pravico do podpore za vsakim izmed njih, od katerega podpore so bili odvisni. Seveda pa višje podpore niso mogli dobiti, kakor kolikor znaša enotni v zakonu za vsako osebo določeni znesek. Če za enim sinom starši ne dobivajo celotnega zneska, prosijo lahko podpore tudi za ostalimi sinovi, in sicer za tolikimi, da doseže podpora enotni znesek.

Morda so dobivali starši le po 15 K na mesec le za to, ker so dobivali podporo le za enim sinom, in sicer v tisti višini, za kolikor so imeli po mnenju komisije od njega koristi. Če komisija tega zneska ni pravilno izračunala, dobite lahko povišek za nazaj na ta način, da komisiji v novi prošnji dokažete pravilni znesek podpore, ki so jo prejeli starši od tega sina. Nadaljnje zvišanje za nazaj do enotnega zneska dobite lahko s tem, da vložite posebno prošnjo še po vsakem izmed ostalih sinov. Če bi nam bili natančneje opisali razmere staršev, način in višino podpore, ki so jo imeli starši od vsakega izmed si-

nov, in dneve vpoklica sinov, bi vam lahko dali natančnejša navodila.

III.) Ali je pravilno, da je bila staršem mesečna podpora 15 K šele dne 1. januarja 1918 zvišana na 100 K mesečno?

Ne glede na morebitno zvišanje po starem zakonu sta imela oče in mati že od 1. avgusta 1917 pravico do splošnega zvišanja podpor. Bržčas je bila zvišana podpora res da šele dne 1. januarja 1918 nakazana, toda tudi za nazaj od 1. avgusta 1917 nadalje. Če ne, se pritožite.

Kakor ni šla vojna mimo nobenega človeka brez sledu, tako ni šla brez sledu mimo živih strank, ki so se z narodom zrasle, da so kri njegove krvi, da sopejo življenje njegovega življenja. Posamezni se — kakor bolnik, ki je po dolgi bolezni okrevaj — razgleda po svoji preteklosti, se zamisli v prihodnost in ji snuje cilje. Nič drugače ni s strankami: dramijo se iz mrtvila preteklih dni, iščejo si novih potov za prihodnost.

Ivan Cankar
(»Očiščenje in pomlajenje«.)

Slovensko narodno gledišče.

Konsorcij oziroma ravnateljstvo glediškega konsorcija deluje ves čas jako živo, da se organizira podpisovanje deležev tudi izven Ljubljane po vsem Slovenskem. V to svrhu se je razpredla po vsej domovini obširna korespondenca. Uspeh je vobče zadovoljiv; pričakovati pa je, da se odzove še več znanih imovitih rojakov in denarnih zavodov. Obenem se je takoj začelo sestavljati oboje za dramo, opero in opereto. Po naročilu konsorcija sta se lotila angažiranja člana ravnateljstva, nadkomisar F. Govekar in dr. Iv. Grafenauer.

Spočetka minolega meseca sta bila imenovana voditelja našega gledišča v Zagrebu, da pridobita predvsem tamkaj angažirane domače sile ter tudi nekaj zagrebških in osižeških igralcev, igralci in pevci za naš oder. Dosegla sta najlepše uspehe: v prvi vrsti pozdravljamo pridobitev nadrežiserja Hinka Nučiča, ki prevzame upravo slovenske drame; te dni pa se sklonejo pogajanja še z drugimi umetniki in umetnicami, Hrvatimi, Hrvatimi, Srbi in Slovenci. Obenem so se angažirali večinoma vsi domači bivši igralci in igralke, ki so se znova priglasili ali ki žele iz dosedanjih diletantov postati stalni igralci na našem odru. Mnogo domačinov se je prijavilo tudi za zbor, za komparze ter tudi za orkester. Sredi minolega meseca sta odpotovala glediška voditelja v Prago, kjer sta pridobila kot opernega kapelnika Rudolfa Piskacka, sedanjega kapelnika vinogradske opere in operete ter veleuglednega skladatelja oper in operet, kot primadono gđ. Jano Richterjevo in go. Hano Krampervo, kot operetno subreto go. Vero Skalisko in g. Vladimira Mareka kot spevokomika ter odličnega režiserja strokovnjaka za opero in opereto. Kot prvi ljubimec je angažiran hrvatski mladi umetnik Ivan Mirjev, sedaj član kr. zagr. kazališta, kot karakterni igralec Čeh K. Kalista, doslej prvi igralec »Uranije« v Pragi, kot prva ljubimka Čehinja Vilma Stiehllova, kot prva karakterna igralca Hrvatica Ljerka Trautnerjeva, doslej članica kr. zagreb. kazališta, kot pevka komičnih operetnih ulog in kot karakterna igralca Čehinja L. Longenova, mlada umetnica posebnega talenta za humor in karakteristiko. Nadalje je bil angažiran mladi operni basist Poljak Hugon Zathay, bivši prvi basist češke opere v Mor. Ostravi ter poljske opere v Lvovu, dalje Čeha Em. Brožik in V. Fühler kot II. operni bariton oz. kot II. operni bas, Josip Drvota, bivši večletni priljubljeni I. operni tenor vinogradske in plzenske opere, rodom Čeh, ki govori že izvrstno slovenski, kot I. operni tenor in pevec velikih spevnih operetnih partij, Slovenka Režika Thalerjeva, ki si je medtem na raznih nemških glediščih, zlasti v Gradcu, pridobila ne le veliko rutino, nego tudi pevsko umeniško dovršenost, kot prva operetna in kot operna pevka, Slovenka Cirila Medvedova, odlična absolventka dunaj. konservatorija, kot mezzosopranistka, kot stalna gosa koloraturka Cilka Otahalova in altiska Marija Peršlova, dalje Hana Vojačkova kot režiserka in učiteljica plesov ter kot predplesalka ter končno 30 glasbenikov domačinov in Čehov, ki tvorijo prvovrsten glediški orkester.

S tem pa angažirani niso zaključeni, nego se nadaljujejo pogajanja še z raznimi umetniki in umetnicami. Toliko je gotovo že danes, da naše narodno gledališče ne začne svojega delovanja od početka, nego ga hoče nadaljevati s stopnje, na kateri je bilo prekinjeno. Takoj dobimo torej dobro in veliko dramo, čim najboljšo opero ter čim dovršenejšo opereto.

Glediški svet, sestojajoč iz glediških strokovnjakov in literatov, se bavi že nekaj tednov s sestavo dramskega, slovenskega, jugoslovanskega, slovanskega, romanskega in nordijskega ozir. klasičnega repertoarja.

Glediški oder in odrišče se že dalje časa popravlja in prenavlja, na kar pridejo na vrsto lože in prostor za gledalce sploh.

Zanimanje za naše gledišče je izredno veliko pri bratih Hrvatih, ki so podpisali okoli 100.000 K deležev ter poslali tudi več tisoč K darov za ustanovne stroške. Intendant kr. zemalj. kazališta v Zagrebu je pri-

redila na korist našemu gledišču posebno predstavo, ki je prinesla čistih 3969 K. Enako benefično predstavo je z bratsko radodarnostjo obljubilo prirediti ravnateljstvo praškega Narodnega divadla, pripravlja se tudi v mestnem gledišču Kral. Vinogradov ter se priredi v Narodnem domu na Vinogradih velik koncert s sodelovanjem čeških umetnic in umetnikov, bivših članov našega gledišča. Obe prvi praški gledišči dasta za otvoritveno opero in opereto na razpolago svoje izvirne češke ozir. slovaške narodne obleke za sole, zbor in plesalke.

Praga in Zagreb nudita torej Ljubljani v današnjih težkih časih prav izdatno, vzgledno dejansko pomoč.

V prvi vrsti pa si moramo pomagati sami. Podpisujemo deleže po 100 K nadalje, ker troški za obnovo gledišča bodo ogromni! Gaže bodo z ozirom na splošno druginjo trikrat do petkrat večje, kakor so bile pred vojno, nabava raznih sredstev pa je tudi desetkrat in petdesetkrat dražja. Konsorciju je treba torej za prvo sezono predvsem daril, s katerimi more razpolagati svobodno, medtem ko tvorijo deleži nedotakljivo glavnico.

Zato se obračamo do vseh naših hranilnic, posojilnic in upravnih svetov vseh naših denarnih zavodov s prošnjo: ob zaključku računov se spominjajte z darili sloven. narodnega gledišča v Ljubljani! Naše gledišče daje moč in kri vsem ostalim slov. odrom, zato je ljubljansko gledišče v resnici vsenarodno. Nabirajte, rojaki in rojakinje, pri vsaki priliki prispevke in darove za naš glediški fond, ker treba je še mnogo, mnogo denarja, da se posreči ustvariti zares izvrstno narodno gledišče na čast in korist Slovincem ter na ponos vsemu Jugoslovanstvu!

Prosveta.

Izdanja »Maticе Hrvatske« za godinu 1917. Dovernene su i raspacavaju se knjige »Maticе Hrvatske« za godinu 1917. (III. kolo) u svemu četiri knjige i to: 1. Krsto Pavletić: Život i pjesnička djela Franje Markovića. Ilustrovano sa 8 slika. Potanka i kritična monografija velikoga hrvatskoga pjesnika i filozofa. 2. Mirko Jurkić: Iz Završja. Crte i priče iz zapadne Bosne s ilustracijama Gabrijele Jurkića (16 slika i s naslovnom slikom u boji); Selo u završju). 3. Kosor: Mime. Pripovijesti. 4. Dr. Fran Bubašević: Slike iz kemije. Ilustrovano sa 57 slika. I ako je štampanje i oprema knjiga u današnjim vremenima vanredno poskupila, opet je članska cijena za sve četiri ove knjige ostala 6 K, samo je u ime otpreme, poštarine i poraslih troškova udaren prinos od 2 K, za članove u Zagrebu i koji knjige podižu u uredskim prostorijama »Maticе Hrvatske« 1 K. Prema tome zapadaju redovita izdanja za članove izvan Zagreba 8 K, a za članove u Zagrebu 7 K; za Slovence, koji su članovi »Maticе Slovenske« 6 K. Uvez knjiga III. kola stoji 7 K. — Uz ova redovita izdanja izdane su kao vanredno izdanje: 1. P. Preradović: Izabrane pjesme. Umjetnički je knjigu opremio Ljubomir Babić. Za članove 5 K, uvez 3 K, otprema i poštarina 1 K (ako se naruči posebice). 2. Laza Lazarević: Izabrane pripovijesti. U ovome je izdanju 8 najbiračnijih pripovijedaka velikoga srpskoga pripovijedača sa književnom studijom Jovana Skerlića. Za članove 4 K, uvez 2 K, otprema i poštarina 1 K (ako se naruči posebice). — Dok traje raspacavanje III. kola, ne će se prodavati posebice pojedine knjige ovoga godišta. Članovi zakladnici dužni su da se sami prijave i označe točnu adresu; ako kojim slučajem ne dobiju narudžbenice. — Popis svih knjiga, koje Matica imade na skladištu, šalje se na zahtjev badeva.

Nam Čehom je določila usoda častno, a nevarno mesto prve slovanske trdnjave na zapadu; branili smo svoje gore, svoje utrdbe častno cela dolga stoletja in jih bomo branili tudi v bodoče: Donava bo slovanska reka, Avstrija bo slovanska država. — Ako pademo mi, bo konec svobodnih zapadnih Slovanov in konec Avstrije. (Velja v prenesenem pomenu tudi za nas. Op. prev.)

K. Havliček 1848.

Gospodarstvo.

Državni dolgovi. Nemški in madžarski politiki in finančniki dobivajo počasi, a vedno huje sive lase. »Vzdržati do skrajnosti!« jim gre že za nohte. Danes je v prometu že okoli 22 milijard kron bankovcev, zatega pokritja pa je komaj za nekaj sto milijonov kron. V prometu je torej desetkrat več bankovcev, kakor jih prenaša zdravo, solidno gospodarstvo. Pred vojno so bili bankovci kriti vsaj s 50% zlata. Danes o pokritju skoraj ni mogoče govoriti. Avstro-Ogrska ima danes okoli 75 milijard kron dolga; koliko ga bo ob koncu vojne?! Od 75 milijard kron dolga odpada že danes okoli 50 milijard na našo, avstrijsko državno polovico, in znašajo obresti 2-8 milijard kron na leto. Leta 1913. se je plačevalo za vse davke in državne pristojbine v vsej Avstriji okoli 1-6 milijard kron. Ako bi ostali vsi dohodki in izdatki neizpremenjeni, bi morali zdaj zvišati vse davke in državne pristojbine na 250 odstotkov, torej jih zvišati in povečati za dvainpolkrat toliko, kolikor so znašali pred vojno. Toda po vojni bodo dohodki manjši, izdatki pa večji. Najmanj 400 do 500 milijonov kron na leto bo treba plačati za vzdrževanje vojnih invalidov, za pokojnine vdovam in sirotam itd. Tako je gotovo, da bo treba zvišati dosedanje davke in državne pristojbine najmanj na 300 odstotkov. V slovenskih pokrajinah (brez Primorja) se je plačalo pred vojno za vse davke in pristojbine letno okoli 60 milijonov kron, to je 50 K na osebo. Po vojni bi morala plačati vsaka oseba (!) po 150 kron!!! Kam plovemo? Kakšna je naša bodočnost, ako se grozeča katastrofa ne odvrne ali vsaj izdatno ne zmanjša? Zato je naš klic: Mir in svoboda!

Švicarska živina. »Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani« naznanja onim živinorejcem, ki so naročili švicarsko živino, da pride švicarska živina na Kranjsko šele meseca avgusta t. l., ker prej uvoz iz Švice ni mogoč.

Zvišanje cen za klavne prašiče. V bodoči dobi za klavne prašiče se bodo cene zvišale približno za polovico lanskih cen za klavne prašiče. Dotični predlog leži še sicer pri c. kr. poljedelskem ministrstvu na Dunaju, vendar pa je brezdvomno, da bo ministrstvo temu predlogu ugodilo. Zato naj rejci rede kar največ prašičev za zakol ter se naj ne omejeje na rejo za lastno potrebo. Po deželi je razširjeno napačno mnenje, da za plemenske prašiče ni maksimalne cene. Se danes je v veljavi ukaz c. kr. deželne vlade z dne 7. avgusta 1916, glasom katerega so pujski v starosti do treh mesecev plačevati po 8 do 12 kron kilogram žive teže, h kateremu znesku se sme pribiti pri prašičih za pleme še 25%. Predlagano je tudi zvišanje teh cen pri plemenskih prašičih na ta način. Opozoriti je treba na to dotičnike, ki prodajajo plemenske prašiče za naravnost nezasižane cene, dasi se mora priznati, da so stare maksimalne cene res prenizke. Naj bi bili ljudje sami toliko pametni, da bi zatrli nečuveno navijanje cen pri plemenskih prašičih na ta način, da bi jih ne plačevali po naravnost neizmenih cenah.

Letošnja letina lepo kaže. Vreme je do slej prav ugodno. Sploh smo glede rasti vseh pridelkov za dobrih štirinajst dni naprej pred lanskim letom. Večkratni dež in lepo toplo vreme zelo ugodno vpliva ne samo na razvoj na njivah, ampak tudi na sadje in na vinograde. Sadje ponekod lepo kaže. Posebno češplje in hruške so bogato nastavile. Tudi vinska trta je, kakor poročajo z Dolenjskega, tako mnogo nastavila, kot druga leta sredi meseca junija. Obeta se nam torej prav dobra letina. Samo če ne pojde zopet vse v tužino, kakor lansko leto, ko domačega sadja skoraj videli nismo.

Bankovci po 5 kron. Avstro-ogrška banka proučava izdajo novih bankovcev ter misli tudi na bankovce po 5 kron. Vedno več in več je papirnatega denarja.

Bolgarska letina. Bolgarski listi javljajo, da se je v južnih pokrajinah že začela žetev in da je dež poslednjih dni jako dobro vplival na stanje žita in v vsej deželi. Obeta se prav dobra letina, kakor pri nas.

Kako poceni je v Švici in v Pragi. Pri nas pada vrednost denarja od dne do dne; v zameno za drugo blago dobiš morda še tupatam kaj malega, če hočeš blago plačati z denarijem, ga pa ne moreš preplačati. Priprost obed — pišejo »Narodni Noviny« — s ko-

škrom govedine, ki je pred vojsko veljal komaj 1 K 50 v, velja danes v Pragi 24 kron. Košček govejega mesa v omaki stane 4 K, goveje meso s prikuho 6 K, goveja pečenka v smetanovi omaki 11 K, telečje koleno 12 K, telečje ledice 8 K, guljaš K 6-50, špinača z jajcem K 3-50, salata z jajcem 2 K, salata iz kumar 3 K, svinjski paprikaš 10 K, 3 jajca na masti zmešana 6 K, vrček piva K 1-40. Tako moraš potrošiti le za hrano v Pragi na dan najmanj 60 kron, a pri tem nisi nikoli sit. V boljših hotelih stane hrana s stanovanjem 50 kron na dan, a to je znižana cena samo za stare znance. Ob takih razmerah moramo smatrati Svico za bajno deželo. Če beremo inserate švicarskih listov, se čudimo. Prvovrstni hoteli na Stirikantonskem jezeru kličejo na obisk in javljajo, da stane v njih celodnevna hrana s stanovanjem vred 6 do 7 frankov. — Podobno nizke cene so pri obleki. Moderno žensko krilo iz pristne volne velja 85 do 225 frankov. Poletni plašči 75 do 100 frankov, svilnate bluze 22 frankov. — Srečne dežele, ki ima v njih denar še tako veljavo.

Budimpeštanskim čevljarjem je draginja še premajhna. Iz Budimpešte poročajo: Mesto je bilo v torek dopoldne prizorišče nenavadne demonstracije. V ponedeljek so imeli mestni čevljarji shod, na katerem so sklenili, zapreti v torek vse trgovine in delavnice in ustaviti delo. Tako se je tudi zgodilo. Čevljarji, okolo tisoč jih je bilo, so se prehajali v sklenjenih vrstah po cestah in so demonstrirali proti novi odredbi trgovinskega ministrstva, ki je nastavila za čevlje maksimalne cene 165 K! Češ, da morajo poginiti! Popoldne je sprejel trgovinski minister Szterenyi deputacijo »stavkujočih«. Omenil je, da je bila izdana odredba s privolitvijo strokovnjakov. Izjavil je, da je v interesu ljudstva, da se uvedejo primerne maksimalne cene. Državna oblast tu ne more popustiti in odredba se izvede. Če čevljarji in čevljarški trgovci ne bodo vršili do občinstva svojih dolžnosti, bo vlada sama ukrenila vse potrebno. Minister bo izvedel odredbo, pri tem pa nikakor ne namerava uničiti malo obrt, zato odreja revizijo cen, v kolikor se zdi upravičena.

Bilanca avstrijskega Lloyda. V seji upravnega sveta avstrijskega Lloyda je predložil generalni ravnatelj dvorni svetnik Frankfurter bilanco za poslovno leto 1917. Obratni prebitek znaša 6.233.141 K, ta prebitek pa mora kriti še naslednje stroške: Obresti posojil 1.118.355 K, zavarovalni fond 968.489 K, pokojninski fond 881.271 K. Tako znaša izguba celih 1.909.434 K. Od te se prenese 1.870.171 K na novi račun. Paroplovba že skoraj štiri leta počiva, odtod seveda primanjkljaj. Na vseh koncih in krajih sama škoda!

Politične vesti.

Ustanovitev Narodnega sveta. V soboto popoldne se je vršila v Ljubljani v hotelu »Union« pod predsedstvom načelnika Jugoslovanskega kluba, dr. Antona Korošca, konferenca glede ustanovitve jugoslovanskega »Narodnega sveta«. Navzoči so bili zastopniki Slovenske ljudske stranke in Jugoslovanske demokratične stranke. Na konferenci je bil dosežen popoln sporazum in je bila sklenjena ustanovitev Narodnega sveta za Cislajtanijo. Na tej seji je bil odobren skupen načrt za ustanovitev Narodnega sveta, ki je bil nato odposlan kot p i s m e n i p r e d l o g vsem v poštev prihajajočim političnim organizacijam, t. j. izvrševalnim odborom V. L. S., J. D. S., Jugoslov. socialdem. stranke, političnemu društvu »Edinost«, »Polit. društvu za Istru v Pazinu« in dalmatinskim strankam. Konferenci zastopnikov S. L. S. in J. D. S. je prisostvoval tudi v Ljubljani je mudeči tajnik polit. društva »Edinost dr. J. M. Čok v informativne svrhe. V nedeljo se je vršil podoben informativen razgovor med načelnikom Jugoslovanskega kluba dr. Korošcem in voditeljem Jugoslovanske socialdem. stranke ravnateljem Kristanom. Predlogi za Narodni svet so sedaj razposlani in pričakovati je, da se jim pridružijo vse v poštev prihajajoče stranke. Izvrševalni odbor narodno - napredne

stranke kot pripravljalni odbor Jugoslovanske demokratične stranke je predloženemu načrtu že v celem obsegu pritrldil.

Ljubljanski škof kot višji cerkveni poglavar obsodil novo Susteršičevo stranko. Knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič je poslal načelnikstvu »Slovenske katoliške zveze« naslednje pismo: Kn. - šk. ordinarijat v Ljubljani, dne 1. junija 1918, št. 2091. Slavnemu načelniku »Slovenske katoliške zveze« v Ljubljani. Skrb za čistost katoliškega imena in za cerkveno disciplino je ena glavnih dolžnosti škofovih. To izrecno poudarja tudi novi cerkveni zakonik (prim. can. 336). In sedanji papež Benedikt XV. je v svoji prvi okrožnici z dne 1. novembra 1914 določno izjavil, »da ni s cerkvijo, kdor ni s škofom«. Ta jasna najnovejša določila najvišje cerkvene oblasti slovesno potrjujejo staro cerkveno prakso, da si nobena stranka, nobeno društvo, noben časnik, nobeno podjetje ne sme lastiti pridevka »katoliški« brez izrecnega privoljenja lastnega škofa, ker je škof odgovoren za vse, kar nosi v njegovi škofiji »katoliško« ime. Na tem temelju izjavljam, da se nova stranka, ki si je nadela ime »Slovenska katoliška zveza«, ne more in ne sme imenovati »katoliška«, ker se ne samo ne strinja s cerkvenopolitičnimi navodili škofovimi, ampak jim nasprotuje.

Se huje razkosati nas hočejo! Nemci vladajo v Avstriji, dasi so v veliki manjšini; nemške vlade imajo proti sebi večino narodov ter si pomagajo le s § 14., z orožniki, policaji, vislicami in ječami. Če bi šlo v Avstriji po pravici, bi morala biti vlada slovanska ter bi morali imeti predvsem Slovani vladno moč v rokah. To ve ves svet, tega se zavedajo tudi Nemci ter njih onostranski zavezniki, Madžari. Zato si hočejo zdaj Nemci v državnem zboru siloma pridobiti večino ter v državi ustvariti nemško večino z odcepitvijo raznih dežel. Odrtni hočejo Dalmacijo od Avstrije ter jo priklopiti Ogrski. S tem bi se število avstrijskih Slovanov izdatno zmanjšalo ter bi se število slovanskih poslancev v državnem zboru znižalo. Da se Hrvaška ne okrepi in da se vpliv Hrvatov in Srbov ne poveča, se Bosna in Hercegovina ne priklopi Hrvaški, nego naj se ustvari neka nova banovina, ki bo pošiljala svoje poslance v budimpeštanski državni zbor. Bosna in Hercegovina sta že danes čisto pod madžarsko pestjo, a v bodoče naj postaneta še bolj madžarski. Tudi z Galicijo imajo Nemci in Madžari posebne namene ter bi že davno radi poljske poslance izključili iz avstrijskega državnega zbora. Tako naj bi ostali v Avstriji le Čehi in Slovenci s primorskimi Hrvati. Nemci bi potem imeli večino v državnem zboru in v državni polovici. Čehe in Slovence bi Nemci svobodno zatirali, Bosno in Hercegovino bi počasi zasedli madžarski in nemški židje. Na Hrvaškem se misli odriniti bana Mihaloviča ter na njegovo mesto postaviti Unkelhäusserja, sedanjega nemškega hrvaška ministra. Govori se tudi, da odstopi ministrski predsednik vitez Seidler ter da pride na njegovo mesto nemški general. Tako je nemška politična in državniška modrost. Vse razdrobiti in vse prikleniti.

Boj gospoda Seidlerja in Nemcev proti češki in jugoslovanski deklaraciji. Vlada je sedaj izdala svojo tajno okrožnico, ki vsebuje navodila za politične oblasti, kako naj postopajo, da čim najbolj zatrejo jugoslovansko gibanje. Navodilo je izdelano v obliki okrožnice notranjega ministra na deželne oblasti in vsebuje osobito instrukcije, kako pritiskati na uradništvo in duhovništvo, oziroma kako ga postrašiti. Nemški listi poročajo, da je premetitev nadzornika Vrečka iz Maribora v Inostom že prvi udarec vlade v boju proti jugoslovanskim narodnim stremljenjem. Značilno je, da so se nedavno tega od izvestne strani širile v Ljubljani govorice, da ima policija že zopet sestavljeno črno listo politično »nezanesljivih« oseb, ki da jih bodo zopet preganjali po starih žalostnih metodah... Nas to prav nič ne razburja. Češko razkosati na drobce, zatirati češke liste in češka društva, preganjati rodoljube in onemogočati zborovanja, jugoslovanski narod bičati s škorpionji, to vse zna vitez eSidler. A kmalu bo možiček lepo prosil za češke in jugoslovanske glasove. Takrat dobi primeren odgovor.

Vlada v skrbeh. Koncem junija poteče sedanji proračunski provizorij in vlada je v skrbeh, kaj potem. Bajje je redni proračun za

leto 1918/19 že izdelan in vlada ga hoče predložiti državnemu zboru. Izkazoval bo ogromen deficit. Istočasno s proračunom hoče vlada predložiti parlamentu še šestmesečni proračunski provizorij. Posebno skrb dela vladi neprestano naraščanje bankovcev. V ponedeljek sta imela ministrski predsednik in finančni minister dolgo posvetovanje, kako temu od pomoči. Edino sredstvo so novi veliki davki, toda Seidler ne ve, kje bo dobil večino za te davke. Zdi se, da je položaj tako zavožen, da je postalo Nemce in vlado strah. Gotovo je, da jim Slovani ne bomo pomagali iz škrupicev.

Socijalni demokratje, Čehi, Jugoslovani in vse druge poštene stranke zahtevajo, da naj se čim preje prekine avstrijska sramota brezparlamentarnega absolutizma ter da naj se takoj skliče državni zbor, ki edini varuje politične in državljanske pravice narodov. Tudi nemški listi vsak dan skrbneje drežajo vlado, naj skliče zopet državni zbor in delegacije, ker Nemci se pač boje posledic svojih nazadnjaških absolutističnih zločinov. Seidler je upal, da z odgoditvijo državnega zbora Čehe in Jugoslovane prestraši in akroti, da jih prisili k popustljivosti, toda dosegel je ravno nasprotno. Mi vemo, da od Nemcev in od Seidlerjev nimamo nič dobrega pričakovati; zato molče preziramo njihove kozolce, ker zaupamo vase in v zmago pravice. Zaman je ves upor: naša reč slovanska živo klije! Zdaj se že govori, da skliče vlada parlament še tekom tega meseca, ker teče — državi voda v grlo. Govori pa se tudi, da Seidler ne dobi več večine ter da pojde v pokoj. Mož se je izkazal nespretnega in krivičnega, ter omejenega nemškega birokrata. Dokler bo imela Avstrija take ministre, bo z državo vedno slabše in slabše. Vse bo vihar razdejal, a narod naš bo večno stal! Zato nič bati se! Organizirajmo se, krepimo se, stojmo pripravljeni z zavihanimi rokavi: naš čas prihaja, in takrat nastopi Slovanstvo, a ž njim zavedni Jugoslovani kot zmagovalci.

Ce pridejo Španci v Prago... Te dni se je mudila v Pragi deputacija španskega Rdečega križa: trije grandi in trije častniki, ki obiskujejo vojne vjetnike. Predsednik deželne družstva Rdečega križa za Češko, grof Ervin Nostitz, je priredil deputaciji na čast obed, na katerem so bili zbrani vsi najodličnejši člani nemškega plemstva na Češkem, med drugim češki namestnik grof Coudenhove. Med obedom je vstal vodja deputacije, da govori običajni zahvalni govor. Govoril je o lepoti dežele in staroslavni Pragi, nato pa prešel na češki narod. Rekel je, da so on in njegovi tovariši nad vse veseli, da se morejo muditi v Pragi, krasnem glavnem mestu idealnega, vrlega in svetovnoslavnega naroda. Želel je češkemu narodu v njegovem boju za narodno in državno samostojnost mnogo sreče in častital posebno namestniku Coudenhoveju, da mu je naklonjena sreča, delovati sredi tega češkega naroda kot namestnik... Povedal je še več lepih reči o češkem svobodnem kraljestvu in o ljubezni in spoštovanju vsega sveta pred Čehi. Njegove besede so prinesli praški listi dobesedno, pri nas bi bile zaplenjene... Nemško plemstvo, ki je bilo izprva menda čisto omamljeno od presenečenja, se je zopet toliko zbralo, da so posamezniki opozorili govornika na njegovo pomoto... Španec je obmolknil in gostje so se mogli oddahniti. Ampak dinea na čast španski deputaciji najbrže ne bodo svoj živ dan pozabili. Španski grande, ki se mu je vsled nepoznanja razmer ali napačnih informacij pripetila tak nezgoda, pa tudi ne. Prav je pa le imel!

Jugoslovanska divizija na solunski in francoski fronti. »Srpski List« v Ženevi, ki ga urejuje zaupnik črnogorskega kralja Nikole, Bora Minić, javlja, da so na solunski fronti sestavili posebno vojno enoto, jugoslovansko divizijo. Tvorijo jo Hrvati, Slovenci in Srbi, ki so prostovoljno prispeli iz Amerike, Rusije in drugih krajev, da se bore na solunski fronti za srbsko stvar. Imenovan ženevski list pripominja, da je to prvikrat, da se s poklicane srbske strani priznava obstanek jugoslovanske divizije, ki operira samostojno in želi, naj bi se odslej pogosteje rabilo ime jugoslovansko in da se ne tlači vse pod srbsko ime. Poleg te jugoslovanske divizije na solunski fronti obstoji še ena jugoslovanska divizija na francoski fronti v okolici Amiens, ki ji poveljuje general Mišić. Ta divizija je številnejša od solunske.

— Česko-slovaške čete v Rusiji. Iz Moskve prihaja vest: Vstaja (?) česko-slovaških čet, ki odhajajo v Vladivostok, da jih prepeljejo na francosko fronto, se je končala s silnimi spopadi s sovjetovimi četami v Pensii. Česko-slovaške čete so se trdovratno upirale poskusom Rdeče armade, da bi jih razorožila. Ljudski pooblaščenec za vojno Trockij je odposlal vsem železničarskim organizacijam vzhoda okrogno brzojavko, v kateri prepoveduje voziti česko-slovaške čete po teh železnicah. Vsi Čehi in Slovaki, ki pridejo rdeči armadi v roke oboroženi, se morajo glasom novega ukaza Trockega na mestu astreliti. Da odrežejo vstaše od vsake zveze in jim preprečijo prihod na vzhod, je več železniških prog ustavilo promet, tako na progah Pensar-Rusajevka, Ufa-Omsk. Vstaške čete se odločno upirajo ter so v več bitkah premagale vladne čete. Na Ruskem se gode zelo čudne reči. Nekateri listi trdijo, da ni izključeno, da začne Rusija zopet vojno proti zapadu. Vse mogoče.

Ob Soči.

Učiteljsstvo na obeh bregovih Soče se pridno organizira. Šola nam je nujno potrebna, za učiteljsstvo pa ni poskrbljeno nič. Nekateri šole so prenapolnjene. Dobijo se razredi s 150, 180 do 200 učencev. Učitelje, ki so v vojaški službi, treba poslati domov, ker naše šole morajo redno posloovati. Zahtevamo od oblasti, da store tozadevno vse potrebno in takoj. Goriško krajno učiteljsstvo ima 6. t. m. v Gorici zborovanje. Prizadevanja našega učiteljsstva želimo povoljnega uspeha.

Dežela granat in eksplozij je naša dežela, odkar se je bojni vihar pomaknil v Italijo. Dežela neverjetnosti je bila pred vojno, je za časa vojne in izvestni gospodje se trudijo, da bi ostala dežela neverjetnosti tudi po vojni. Eksplozije na vseh koncih in krajih, pri Gorici, na Kanalskem, v Brdih, v Vipavski dolini, na Krasu. Vročina je velika, municije pa tudi nagromadene povsodi velikanske množine. Ne stori se pa pravzaprav nič, da bi se municijska nevarnost odstranila. Prav kakor da naj granate pobijejo one, ki so po tolikih begunskih mukah ostali še živi in so se vrnili na domača tla.

Na goriškem trgu so bile določene zadnje dni nastopne cene: črešnje kg 3 K, grah 6 do 7 K, radič 1 K 20 v, špargelji 3 do 4 krone. V Trstu se prodaja grah po 2 K 16 v. Za črešnje je bil določil tržni komisar te dni ceno izpod 3 K, ali trgovke so se uprle in zahtevale 3 K, niso pa se zadovoljile s tem, marveč so drugi dan zahtevale za kilogram črešenj že 6 kron.

Podružnica ljubljanske kreditne banke v Gorici je zopet otvorena. Prostora ima v Trgovskem domu.

Prebivalstva je sedaj v Gorici nad 4000.

Z velikim zanimanjem sledijo trpini ob Soči dogodkom po Slovenskem in hrepene po uspehu naših zastopnikov, ki se trudijo na vso moč, da bi dosegli Jugoslovani lepšo bodočnost. Vlada pritiska in grozi, pospešuje se nemištvu vsepovsodi, ali mi vztrajamo v svoji borbi vsi; mi ob Soči smo neomajni bojevniki za Jugoslavijo. Kdo pa bolj čuti, kako nam je potrebna, kakor mi?

Trgovsko obrtna zadruga v Gorici, registrovana zadruga z neomej. zavezo v likvidaciji, namerava sklicati v najbližnjem času občni zbor, ki ima sklepati o nadaljnji usodi zadruga, zlasti njenih nepremičnin. Da se omogoči sklepčnost tega izredno važnega občnega zbora, pozivajo se vsi člani v njih lastnem interesu, da nemudoma javijo po dopisnici ali ustno svoj sedanj naslov »Zvezi slovenskih zadrug« v Ljubljani, Janez Trdinova ulica št. 8. Tja naj se naznanijo tudi morebitni predlogi in navsveti za občni zbor.

Zalostna slika. Leto dni leži Goriška prosta, toda od tedaj se je le malo spremenila. Puščava in ena velika groblja, brez cest in drugih naprav, povsod leže cela skladišča municije in orožja. Na Fajtovem hribu in drugod leže nepokopani mrtveci, bele kosti se svetijo v solncu, mrhovina širi neznošen smrad. Povsod kibi visoka trava, med njo pa čakajo granate. Tako je vse dolgočasno, da

so se celo granate naveličale ter se poslavljajo s silnim ropotom v nič.

Obnovitev Goriške v znamenju bordela. Po vaseh kmet prevrača svojo grobljo, nikjer ni videti kakega dela. Le v Gorici se popravljajo lepe hiše izbranih gospodov, niti za šole in za bolnišnice ni časa, pač pa za poslopje na Mirenski cesti. Bordel, to je prvo, potem šele pride vse drugo!

Pomoč ljudstvu! Italijani so pustili ogromne množine barak, plaht in raznega blaga ter na tisoče sodov. Najlepše barake je pobral odbor v Gorici zase, druge si morajo kmetje sami spravljati ter jih drago plačevati. Blago odvažajo vsak dan avtomobili in druga vozila iz dežele, ravnotako tudi sode. Pri tem ima baje precej zasluge neka slovenska tvrdka v Gorici. Kam bodo pa vinogradniki vino spravljali? Izgleda, kakor bi ne bilo v vsem tem toliko brezglavosti, ampak bolj gotov sistem.

Sen o. Po deželi je letos toliko sena, da ljudje ne vedo kam z njim. Toda nihče ga ne kupuje na Goriškem, le tu pa tam se ga rekvirira, seveda brezplačno. Pa pravijo, da živina crka od pomanjkanja!

Aprovizacija dežele je skrajno slaba. Tu bi imela županska zveza hvaležno nalogo, ker čakati, da bo uprava sama skrbela kaj bolj, je res več kot naivno. Naj se organizira enotno nakupovanje in oddaja živil popolnoma samostojno, pa bo vsaj za silo pomagano.

J. D. S.

Ustanovni zbor »Jugoslovanske demokratske stranke« bo 29. in 30. junija v »Narodnem domu« v Ljubljani. Prvi dan ob 8. zjutraj je otvoritev zbora in sestava odsekov (političnega, prosvetnega in gospodarskega). Nato sledi takoj zborovanje po odsekih vse dopoldne. Zborovanje se nadaljuje popoldne ob pol 3. Ker ima ta dan »Glasbena matica« slučajno svoj vsakomešni koncert, poskrbi pripravljani odbor JDS za to, da se sedeži prihranijo v prvi vrsti za one, ki sicer nimajo prilike slišati koncertov »Glasbene matice« t. j. za goste iz Štajerske, Goriške, Koroške in Bele Krajine. — 30. junija dopoldne ob 9. je ustanovna skupščina JDS s poročili o ustanovitvi stranke, poročili odsekovih predsednikov, sprejetje programa in organizacijskega reda, volitev izvrševalnega odbora in obeh nadzorovalnih komisij. — Po končani ustanovni skupščini se takoj sestane izvrševalni odbor, izvoli iz sebe načelstvo in člane »Narodnega sveta«. Isti dan popoldne se ima vršiti jugoslovanski manifestacijski shod.

Vabila z vsemi potrebnimi navodili se prično razpošiljati koncem tega tedna. Morebitne izpremembe glede podrobnosti v sporedu se pravočasno naznanijo v časopisih. Že danes opozarjamo vse udeležence, da naj se navodil drže točno. Pripravljani odbor se ne more ozirati na posebne želje posameznikov.

Krajevnim organizacijam JDS. Ker odpošiljamo vabila in navodila za udeležbo pri ustanovnem zboru stranke skupno na naslov tajnika ali predsednika, prosimo, da nam odbori čimprej sporočijo število članstva. To velja tudi za vse pripravljane odbore, ki nameravajo ustanoviti krajevno organizacijo še ta mesec. Vabila so imenoma razposlana in so obenem osebne izkaznice za udeležbo pri zborovanju. Brez vabila ali izkaznice pristop ne bo mogoč.

Delu našega razumništva po frgih in mestih tiči še marsikje v kosteh velik strah. Ne loči pojma previdnosti od nezdravega pomanjkanja moštva. Če pri teh ljudeh odštejemo od njihovega notranjega življenja strah in bojazen, ostane samo še telo brez duše, kajti strah je bistvena sestavina njihovih misli. Pojdite v šolo k Čehom! Ako se naše razumništvo iz strahopetnosti in lenobe izogiba vsakemu delu v sedanjem času, ko treba misliti na življenje in smrt naroda, potem to razumništvo ni vredno, da se še šteje k slovenskemu narodu. Umestna je previdnost, četudi imamo ovaduhov vedno

manj, samomor nad narodom pa uganja oni, ki pod krinko previdnosti odklanja sleherno delo. Mnogo se more storiti koristnega tudi v okviru pravilno pojmovane previdnosti. V velikih časih potrebujemo velikega in mnoge dela nas vseh!

S tistimi, ki vedo, kaj delajo, s tistimi, ki zavestno služijo tujim interesom, moramo jasno obračunati, kakor je obračunal srbski narod z Vukom Brankovićem kot z izdajico naroda, in jim povedati prav tako jasno in odločno, da za izdajice ni mesta med našim narodom.

Dež. posl. dr. O. Rybař
(Na polit. shodu v Trstu 21. aprila 1918.)

Tedenske vesti.

— Narodna manifestacija v Postojni. Dne 30. maja zvečer se je zbrala brez posebnega poziva naša Postojna pred Vilharjevim spomenikom, da proslavi obletnico, odkar so naši poslanci objavili prvič zahtevo po samostojni državi SHS. Manifestacija se je izvršila v popolnem redu: pred spomenikom je narod zapel naše narodne himne in »Čujte gore in bregovi«. Obenem pa je množica vzklikala Jugoslaviji. Nato se je izvršil obhod po mestu. Proslave, ki je šla tudi skozi »Majland«, se je udeležilo predvsem naše ljudstvo, zlasti ženstvo, kar je veselo znamenje, da je narodna zavest danes lastnina in srčna zadeva vseh slojev, brez razlike. Demokratična proslava deklaracijske obletnice v Postojni ostane vsakomur v lepem spominu. — Na predvečer deklaracije so kljub silni burji goreli številni kresovi v postojnski okolici. Samo s kolodvora Postojne je bilo videti 10 lepih kresov, znakov ognja v srcu našega ljudstva.

— Praznovanje majniške deklaracije v Ljubljani. Skromno, a lepo in dostojno, brez krika in vika je proslavila Ljubljana dne 30. majnika obletnico majniške deklaracije. Zavedni slovenski meščani so razobesili zastave. Zvečer se je zbrala neštevilna množica, ki je korakala z lampijoni in bakljami po vsem mestu, prepevaje »Lepa naša domovina«, »Hej Slovani«, »Naprej zastava Slave« in druge slovanske himne. Manifestanti so se ustavili pred Prešernovim spomenikom, kjer so odkritih glav zapeli »Lepa naša domovina«. Nato so odkorakali pred dr. Krekovo vilo, kjer so zopet prepevali ter klicali: »Živela deklaracija! Živela Jugoslavija!« »Slava dr. Kreku!« itd. Potem je policija zabranila nadaljnje prepevanje, češ, da je že 9. ura. Množica se je mirno razšla. — Zvečer ob osmih je priredilo ljubljansko ženstvo v veliki dvorani hotela »Union« družaben ve-

čer, ki je prav lepo uspel. Sodelovalo je Prosvetno društvo na šentpetrski okraj s pomnoženim orkestrom, pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« ter pevski zbor krščanske delavske organizacije. Dvorana je bila natlačeno polna. Mnogo ljudi je moralo oditi, ker ni bilo več prostora. Ves večer je potekel v navdušenem razpoloženju. Prireditelj se je vršila v korist našim vojnim invalidom, vendar so častnike, ki so prihajali s te zabave, policijski častniki vpraševali po imenih.

— **Slovenski odbor v pomoč stradalnim otrokom.** V posvetovalnici na mestnem magistratu v Ljubljani se je te dni vršil sestanek, na katerem se je razpravljalo o nevarnosti in škodi, ki preti naši mladini vsled gladi. Sprožila se je misel, da se osnuje v Ljubljani osrednji odbor, katerega naloga bi bila posvečati vso skrb in pozornost stradalnim otrokom. Zlasti naj bi se upoštevala taborišča beguncev, pomanjkanje trpeči kraji na Goriškem in Primorju sploh, na ostalem Slovenskem pa zlasti veleobrtna in delavska središča. Odbor naj bi se obrnil tudi do »Središnjega zemaljskega odbora za zaščito porodica mobilizovanih i u ratu poginulih vojnika iz kraljevine Hrvatske i Slavonije« v Zagrebu s prošnjo, da bi se po potrebi in možnosti tudi slovenska deca sprejemala na Hrvatskem v prehrano. Do sedaj je namreč tamkaj pri posameznih veljavih nameščenih čez 15.000 otrok iz Bosne in Dalmacije, ki so se tako rešili gotove smrti zaradi lakote. Na sestanku se je poudarjala potreba po šolskih zdravnikih v Ljubljani, ki je baš sedaj med vojno še veliko večja, kakor je bila pred vojno. Končno je bil izvoljen odbor, kateremu predseduje gospa županja dr. Tavčarjeva. Tajništvo je prevzel g. Adolf Ribnikar. Drugi člani odbora so 4 dame in 3 gospodje.

— **Naznanitev po vojni preostalih.** Da se ugotovi število udov in šrot v vojni umrlih in pogrešanih vojakov, se priredi ljudsko štetje. V ta namen se morajo žene umrlih in pogrešanih oglasiti; otroke morajo priglasiti oni, pri katerih stanujejo. Naznanitev je dolžnost. Kdor bi to opustil, bo kaznovan.

— **Iz Postojne.** Na binkoštno nedeljo je postojnska Čitalnica proslavila svojo petdesetletnico. Slavnost je krasno uspela, udeležba je bila ogromna. Občinstvo je zlasti z veseljem čulo naslednjo pozdravno pesem, ki jo je poslal edini še živeči ustanovnik gosp. Radoslav Silvester, trgovec v Vipavi:

Pozdrav postojnski Čitalnici ob njeni
50 letnici.

Pozdravljam Te, slovenska hčerka mila,
pred petdeset leti porojena!
Pozdravlja srce, duša Te iskrena,
ki si mladost drag mi biser bila!

Nobena sila Tebe ni sklonila —
če tudi Ti je vzela bela žena
roditelje: Ti vstajaš pomlajena,
slovenska hčerka, kakor krasna Vila.

Ostani zvesta geslu barve Svoje,
ogibaj skrbno se vse tuje sence:
hvaležen rod Ti plel bo slave vence!

To, hčerka draga, je voščilo moje:
pozdravljam srčno Te zdaj starček sivi:
Mogočni Bog Te blagoslovi, živi!

— **Iz Doba nam piše Antonija Kvel,** da je tudi ona podpisala majniško deklaracijo ter ž njo vred njena mati. Tako je prav! Kdor sam sebe ne spoštuje, tujec naj ga zaničuje, kdor svoj rod in dom časti, njega tujec se boji!

— **Zagorske novice.** Prehrana. Dva meseca je že minulo, odkar nismo videli bele moke. Dobimo samo 3 kg koruzne moke, ½ kg kaše, ¼ kg sladkorja in če ti je usoda mila ¼ kg mesa in to je vse za eno osebo in mesec dni. Kruha že nismo videli, odkar je vojna. — O masti ali slanini niti misliti ne smemo. — Take so naše razmere in kam to pelje?! — Ali res hočejo zatreti nas, odnosno v naših srcih čut in zavednost, da

smo Jugoslovani. — z lakote?

Zopet popisovanje žita. Ta teden so zopet pričeli popisovati žito. — Vsak posestnik je dolžan, da sam zmeri ploskovino in javi sadež — s tem je vse rečeno. Torej kmet si bo letos sam sebi rekviriral.

— **Uničena letina Boka Kotorske.** Pretekli četrtek je divjal strašen vihar vso noč in v petek dopoldne v Boki Kotorski. Uničena je vsa letina: oljka, vinska trta, sadje in zelenjava. Med ljudstvom vlada strašna pobitost, tembolj, ker je bila edina rešitev iz bednih razmer dobra letina, ki je mnogo obetala. Zadarski »Narodni list« poroča, da je bila poleg vsega hudega Kotorska Boka več dni brez vsakega kruha.

— **Strašen čin ljubosumnega ruskega vjetnika.** V Št. Juriju na Pesnici na Štajerskem je imel ruski vojni vjetnik Andrej Jakovčenko razmerje z 21letno posestnikovo hčerjo Alojzijo Habitovo. Ko je pa Rus zapazil, da ljubimka dekle tudi z drugimi, ga je prevzela ljubosumnost, skregal se je ž njo, pograbil sekiro in jo udaril po glavi, da je mrtva padla na tla. Nato je šel Rus v podstrežje in se je tam obesil.

— **Otrok pod vlakom ostal nepoškodovan.** Pod tovrni vlak, ki je vozil v Trstu iz enega pristanišča v drugega ob bregu, je prišel petletni Jurij Hlečevič. Vse je mislilo, da potegnejo izpod vlaka mrtvega otroka, ali ko je strojevodja ustavil vlak, se je pokazalo, da se ni otroka niti stroj dotaknil. Povsem nepoškodovanega so pobrali otroka izpod vlaka.

— **Tatovi.** Ponoči dne 27. maja so tatovi pokradli vso travo z grobov na pokopališču v Senožečah. — Posestnici Ivan Mavec v Tomačevem so odnesli tatovi svinjskega mesa, masti in drugega blaga v vrednosti 2400 K. — V Selu pri Zagorju so pokradli masti, moko in sladkorja za 510 kron. — Iz žage Marijane Koprivnikove v Zgor. Berniku je izginil jermen, vreden 2000 K. — Dne 23. m. m. so v Kupetincih pri Ljutomeru zaprli Jožefa Muršiča, ki je v zadnjem času izvršil veliko vlomov in tatvin v tamošnji okolici. — Pri Veliki Nedelji so zasačili orožniki 5 beguncev iz Wagne, ki so okoli Velike Nedelje in Ormoža takisto izvršili celo vrsto vlomov in so mnogo stvari pokradli.

— **Nezgode.** Med Litijo in Savo je vlak povozil neko 3letno deklico. Ostala je na mestu mrtva. — Na dolenski železnici je vlak povozil vojaka Antona Prstrancevca, ki je obležal mrtev. — V Orehovlju so se vnele ročne granate in pokale po poljih, da je bilo veselje. V Brdih v Nosnem se je vnela večja zaloga municije in poškodovala sedem hiš. V Krepljah na Krasu je šla tudi taka zaloga v zrak. V nedeljo popoldne je pokalo pri Podzemlju ob Soči, da so se v mestu tresle šipe in je bilo vseh strah. Enaka eksplozija je bila v kanalskem Lomu. Vročina zadnjih dni je povzročila vse te eksplozije. Lonci se razbelijo, razstreljivo se vname in to vnetje se širi kakor kaka kužna bolezen. Vojška poveljstva sama ne morejo pobrati in odstraniti municije zaradi pomanjkanja delavcev, zato je odredilo goriško glavarstvo, da se mora razstreljivo pokriti z deskami. Poleg pa postaviti vidno znamenje. Toda kje vzeti deske?? — V Trziču je zadel dne 29. maja tovrni vlak, prihajajoč z Nabrežine, v drug tovrni vlak. En voz je ves razbit. Ponesrečil se je pri tem neki železničar s Češkega, ki je mrtev. — V Spodnji Šiški so se igrali otroci in so pri tem zažgali smodnik. Zaradi eksplozije sta bila težko poškodovana 13letni Robert Serneck in 11letni Otmar Avsec. — Z vlaka je padel med Trbovljami in Zagorjem neki okoli 35 let star ruski vojni ujetnik. Našli so ga tam z razbito glavo. — V

Voglaži blizu kemične tovarne v Gaberju pri Celju so našli dne 24. m. m. truplo orožnika Ignaca Kranerja iz Vojnika, ki so ga pogrešali že od 25. m. m. Doslej še ni dognano, ali gre za nesrečo ali za zločin. — V Zgornji Hudinji pri Celju se je igrala 6letna hčerka posestnice Franciške Kmecl z drugimi otroci na polju. Zakurili so si ogenj. Deklici se je vnela obleka in zgorela je. — Mrtvega so našli italijanskega vojnega ujetnika na obrežju kanala Lend z razbito glavo. Koroški listi pišejo: Menda je izvršil samomor na ta način, da je skočil z obzidja v prepad. — V vodnjak je padel 5 letni Evžen Koruza v Erzeli pri Vipavi in je utonil. — Ubitega so našli v bližini Laškega trga mlinarja in žagarja Jakoba Vrečka. Baje sta ga iz maščevanja ubila dva dezertarja. — Z nožem je težko ranil neki železniški delavec pri brzozjavu Antona Kodermana v gostilni v Kresnicah. — 11 letni Justin Podgornik v Praprotnem Brdu se je igral z vojaško patrono, ki je eksplodirala in ga težko ranila na rokah in obrazu. — Tramvaj je v Ljubljani prevrnil 82 letno občinsko ubogo Jožefo Sirkovo, ki je močno poškodovana na glavi. — Iz Gradeža so pripeljali v tržaško bolnico dva dečka, ki sta se igrala z najdeno ročno granato. Eksplozija ju je ranila na rokah in po obrazu. — Tržaški redar je ustrelil nekega ruskega vojnega vjetnika; redar je naletel ob ulici Punte del orno na tri sumljive ljudi, ki jih je hotel aretirati. Bili so ruski ujetniki, ki so pograbil za redarjevo orožje, da mu ga izvijejo iz rok. Redar je nato streljal in zadel Rusa Alekseja Semerisina. — Nedavno je čistil in preiskaval električno napeljava na Dobravi elektrotehnik Franc Krondorfer. Blizu njega je opravljal enako delo črnovojnik Janoš Laszkovicz. Naenkrat je zaslišal Krondorfer vpitje ter zagledal, da Laszkovicz visi na električni žici. Htel je k njemu in ga potegniti z žice, toda Laszkovicz je bil že mrtev. — Na ljubljanskem kolodvoru je 40 letni premikač Al. Gödel padel z vagona in se težko poškodoval na obeh nogah.

Vojni dogodki.

Italijansko bojišče. Poročali smo o italijanski ofenzivi. Navalili so, kakor da hočejo izvršiti velik napad. Ali kmalu se je pokazalo, da je napadanje imelo samo ta namen, da bi malo opogumilo italijansko ljudstvo in ga ogrelo za nadaljevanje vojne, kajti kakor drugod, tako so tudi v Italiji naveličani vojne in ljudstvo sliši rajši o miru kakor o boju. Na dan tretje obletnice so vojni hujšakci kričali o potrebi nadaljevanja vojne in časopisje je razglašalo ofenzivne sunke za velike uspehe. Nato pa so italijanski napadi prenehali. Vršijo se manjše praske, poročilo 4. pa nam je prineslo zopet vest o živahnejšem artiljerijskem delovanju na vsej fronti, kakor da bi se res imela začeti ofenziva.

Na francoski fronti so Nemci južno od Noyona pomaknili svoje črte bliže železniškemu križišču in francoskemu armadnemu glavnemu stanu v Compiègne. Ko so Nemci zavzeli železniško križišče Soissons, so pomaknili svojo črto severno od Aisne ob reki in južno od reke nekako za 8 km proti zapadu. Na jugu od Soissons so prodrli Nemci do Chateau-Thierry, zavzeli to mesto ter zasedli severni breg reke Marne, ne da bi bili reko, ki teče skozi globoko sotesko, prekoračili. Vzhodno od Dormmansa krene fronta proti mestu Reimsu, ki so ga Nemci obkolili s treh strani tako, da je prosta samo še njegova južna fronta.

Raznoterosti.

Amerikanska društva dijakov za olopšavanje mest.

Mnogo so pisali o tem, kako so tudi v Ameriki že jela dobivati komaj nova mesta drugačna lica vsled mnogih zanemarjenih hiš in dvorišč. V zadnjem času so pa pričeli Amerikanci ta nedostatek popravljati, a ne s kakšnimi državnimi uredbami, nego čisto na amerikanski način: potom samostojne volje prebivalcev samih. Osnovanih je bilo nebroj dijaških društev, ki se sama vzdržujejo in si pridobivajo pristašev na vse mogoče načine, z odlikovanji, razstavami, veseljami in z drugimi. Kako ta društva delujejo, pove najbolje priglasilna karta nekega člana k takemu društvu, ki se glasi:

Hočem pomagati, da postane naše mesto boljše bivališče. Zato obljubim z vso silo izvrševati sledeče:

1. Pomagal bom čistiti dvorišča, ceste in promenade.

2. Sejal bom rože, sadil čebulo in gojil divjo vinsko trto in grmičevje.

3. Pomagal bom delati vrtove in ohranjati travo v dobrem stanju.

4. Obljubljam, da ne bom ponečedil nobenih sten in plotov, ravnotako ne bom metal papirja in obrezkov na javnih trgih na tla.

5. Pijaval ne bom po sobnih tleh, niti po tlaku.

6. Poskusil bom pridobiti še druge, da delujejo z menoj vred za čistost našega mesta.

7. Vse ptice in druge živali hočem ceniti, kakor tudi tujo lastnino.

8. Obljubljam, da bom zvest in miroljuben meščan.

Ako ne izvedem vsega tega, se potrudim, da storim za naše mesto in občino vse, kar le morem.

* Čudna nalezljiva bolezen. »Temps« poroča, da je na Španskem izbruhnila nalezljiva bolezen, na kateri je obolelo v Madridu 80.000, v Barceloni pa 20.000 do 30.000 oseb. Zdravniki še niso dognali, kaj povzroča to bolezen. Umrl ni še nihče, pač pa bolezen zelo ovira promet. Tudi španski kralj je baje obolel na njej.

* Vezuv bruha v vedno večji meri lavo.

* Požar v Carigradu. V turškem delu mesta je izbruhnil dne 30. maja požar, ki je uničil ves vhodni del Stambula. Kakor sploh v jutrovnih mestih, so hiše večinoma lesene, zato požara ni bilo mogoče omejiti. Ogenj je nastal po nepredvidnosti. V neki hiši je padla goreča cigareta v petrolejsko svetilko. Škode je okoli 50.000 funtov.

* Ruski veliki knezi osvobojeni. Bivši carjevič bolan. Ruska brzobjavna agentura javlja, da so se pripeljali v Kijev bivši veliki knezi s Krima, kjer so bili internirani, a so jih oprostili Nemci. — Bazelski listi poročajo, da je bivši ruski carjevič Aleksij zelo nevarno zbolel.

* Na odru aretirani dezertjer. V Budimpešti je poizvedovala v gledališču Kisfalvay vojaška policija. Častnik, ki jo je vodil, je zagledal na svoje veliko začudenje na odru znanega dezertjerja Ladislava Barotija, ki je ušel že pred več meseci od 32. pešpolka. Baroti je baš predstavljal na odru stotnika - avditorja, ki zaslišuje

dezertjerja. Častnik je šel z večimi vojaki z nasajenimi bajoneti na oder in je aretiral »avditorja«. Občinstvo je kričalo in viharno zahtevalo, naj se nadaljuje predstava, a so jo morali prekiniti, ker je policija glavnega igralca odpeljala.

* Zalostne razmere v Peterburgu. »Odeskij Listok« prinaša sledeče zanimivo pismo svojega sotrudnika iz Peterburga: »Ako to pismo uide vsem zaprekam, preiskavam, napadom in tatvinam ter netočnostim na pošti in na železnici, ne boste verjeli, vi srečni Odesitje, kako se godi nam nesrečnim Petrograjcem. Mesto je v rokah rdeče garde, pred katero ni nihče varen svojega življenja. Ropi, napadi in tatvine, ki jih prireja rdeča garda, so na dnevnem redu in neredko se zgodi, da koga slečejo do golega in ga potem za zabavo vržejo v Fontano ali v Nevo. Odkar so glavarji boljševizma odšli v Moskvo, je postalo tu življenje znosnejše, ni več takih nasilij in anarhije in posebno ne tistih ogabnih stikarij po protirevolucionarjih. Vendar se kljub temu ne smeš pokazati zvečer ob uri na ulici, ako hočeš učkati zdrav zarjo jutrišnjega dne. Najslabše se godi »buržuajem«. Popolnoma so uničeni in silno stradajo. Na Nevskem prospektu ne vidiš več dečkov, ki prodajajo časnike, ta posel so že davno prevzeli generali, državni svetniki in druge ekselence. Sneg kidajo po ulicah oficirji, ki jih je kdo najel za 2 rublja na uro, da njemu ni treba, kajti dolžnost dela se pri nas strogo prakticira. Aprovizacija mesta je skrajno slaba. Sladkorja se dobi na izkaznico po 1 funt na mesec, kruha $\frac{3}{4}$ na dan, konjskega mesa pol funta na teden, riža 1 funt na teden, olja četrt funta, smetane, masla in mleka samo na otroške izkaznice po pol funta na teden. Draginja je naravnost neznosna. Ržena moka stane 8 rubljev 'funt, prinašajo jo kmetje in vojaki skrivaj v mesto, kozarec mleka 1 rubelj, kokoš se ceni na 200 rubljev, gos pa na 400. Glavna naša hrana je krompirjeva moka, pa tudi ta gre že h koncu. Tifus silno divja med izstradanim prebivalstvom.

Odgovorni urednik: Emil Vodeb.
Tisk »Narodne Tiskarne« v Ljubljani.
Izdaja: Konsorcijski »Domovine«.

Izhaja vsak petek.

Naročnina za tekoče leto 12 K, za pol 6 K.

Posamezne številke 24 vin.

Uredništvo: Mestni trg št. 17, II.

Upravništvo: Sodna ul. št. 6, pritl. desno

Inserati po dogovoru.

Mali oglasi.

Za vsako besedo je naprej plačati 20 vinarjev v denarju ali znakah. Besede z debelimi črkami stanejo 30 vinarjev.

Kupujte le domač izdelek, to je: **Emona priznana najboljši pralni prašek**. Dobliva se v vseh prodajalnah.

Na prodaj je na Koroškem v industrijskem kraju več hiš, izmed katerih bi bile dve primerni za **trgovino**. Kupci dobe pojasnila pri uredništvu »Domovine« v Ljubljani

Vse letnike **Ljubljanskega in Dunajskega Zvona** ter **Jurčičeve zbrane spise** III., IV., IX. in XI. zvezek ali pa vse skupaj kupi Tiskovna zadruga v Ljubljani, Gledališka ulica št. 6

Rudninsko vodo

vseh vrst, sveže polnitve oddaja
glavna zaloga rudninskih vod

A. ŠARABON v Ljubljani.

Na zahtevo se pošlje cenik.

Kupujem

les za jame od 12 cm naprej na mt, mehak okrogel les, smrekovo lubje in čreslo, lansko in letošnje, kostanjev in hrastov les, od 10 cm naprej. Prosim ponudbe s skrajnimi cenami, množino in navedbo roka za oddajo

Vinko Vabič, Zalec 8.
Spodnje Štajersko.

Kislo vodo
in vino razpošilja
A. OSET, p. Guštanj, Koroško.

Zavarovanje na osmo vojno posojilo.

C. kr. avstr. zaklad za vdove in sirote, zavarovalni oddelek,
deželna poslovalnica v Ljubljani, Frančevo nabrežje št. 1,
sprejema na temelju pogodbenega dogovora s c. kr. priv. življensko zavarovalnico avstrijskega FENIKSA na Dunaju

zavarovanja na VIII. vojno posojilo
pod najugodnejšimi pogoji.

Tako zavarovanje olajša vsakomur zaježje VIII. vojnega posojila z malimi delnimi vplačili v daljši ali krajši dobi. Premije se morejo plačati tudi z vojnim posojilom osme in prejšnjih izdanj.

Pojasnila dajejo naše okrajne poslovalnice v **Crnemlju, Kamniku, Kočevju, Kranju, Krškem, Litiji, Ljubljani** (Frančevo nabrežje št. 1./I.), **Logatcu, Postojni, Radovljici in Rudolfovem** in naši pooblašteni zastopniki.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani.

Delniška glavnica . . . K 10,000.000.—

Rezervni fond . . . K 2,000.000.—

Podružnice:

v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu,
Gorici (t. č. Ljubljani) in Celju.

Sprejema

vloge na knjižice in na
tekoči račun.

Nakup in prodaja vseh vrst vrednost-
nih papirjev, deviz in valut. Vnov-
čevanje kuponov, izžrebanih zastavnih
pisem in obligacij.

Nakazila in kreditna pisma.

Borzna naročila.

➔ Promese ➔
k vsakemu žrebanju.

➔ Posojila ➔
na vrednostne papirje.

Eskontovanje menic.

Sprejemanje
vrednostnih papirjev v
hrambo in oskrbovanje.

Stavbeni krediti.

Aprovizijski krediti.

Poslovnica

c. kr. avstrijske državne
loterije.

Mestna hranilnica ljubljanska

Prešernova ulica šte. 3,

največja slovenska hranilnica

je imela koncem leta 1917 vlog . . . . . K 66,800.000
hipotečnih in občinskih posojil . . . . . „ 27,000.000
in rezervnega zaklada . . . . . „ 2,000.000

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

4%₀,

večje nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične **domače hranilnike.**

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske
pa proti 5¹/₄% obrestim in proti najmanj 1% ozir. ³/₄% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

Tvrdba: M. Rosner & Comp.

veležganjarna v Ljubljani

oddaja cenjenim odjemalcem fino, pristno blago lastnega izdelka:

**slivovico, sadjevec, brinjevec, konjak in
vino vermouth**

➔ po ugodnih cenah. ➔

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

4¹/₄%₀

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje
posojilnica sama za svoje vložnike.

Rezervni zaklad K 1,000.000.

Hranilne vloge K 23,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

Prva južnoštajerska

vinarska zadruga

v Celju

reg. zadr. z omejeno zavezo

priporoča svoja priznana dobra šta-
jerska, zajamčeno pristna vina vseh
vrst po zmernih cenah.